

УДК 821.161.2'06.09

DOI <https://doi.org/10.31652/3041-1084-2025-5-10>

**«Дідусь Кенир, або Леонід Глібов – класик
дитячої літератури у колі літературних
взаємин» : посібник-антологія /
упоряд.: О. В. Бурко, С. М. Барабаш. Київ :
Вид-во «Людмила», 2024. 120 с.**

**Grandfather Kenyr, or Leonid Hlibov – a Classic of
Children’s Literature within the Circle of Literary
Relations: an Anthology /
edited and compiled by O. Burko, S. Barabash. Kyiv:
Liudmyla Publishing House, 2024. 120 pp.**

Мовчун Антоніна Іванівна,
*кандидат педагогічних наук,
заслужений учитель України*

Посібник-антологію О. В. Бурко та С. М. Барабаш упорядковано відповідно до робочої навчальної програми «Дитяча література». Він адресований студентам спеціальності «Початкова освіта» ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» (освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр». Спеціальність: 013 «Початкова освіта») з метою поглибленого вивчення студентами творчості Леоніда Глібова. Передмова авторок допоможе нам, сучасникам, поглибити знання про відомих діячів України та усвідомити значення діяльності одного зі сподвижників української національної ідеї – визначного поета і байкаря Леоніда Глібова.

Уперше здійснено переклад із російської мови біографічного нарису «Л. І. Глібов. (1827–1893)», написаного Марією Загірньою і Борисом Грінченком та опублікованого ними в додатку до «Земського збірника Чернігівської губернії» (1900). Уболівання про публікацію життєпису Л. Глібова виявлено в недатованому листі Бориса Грінченка до Марії Загірньої, що зберігається у Грінченковому фонді III Інституту рукописів НБУВ під № 42143. Уведено в науковий обіг і лист Бориса

Грінченка до Марії Загірньої від 01 липня 1899 р. про встановлення хреста на могилі Л. Глібова. Подано також і його виступ на освяченні цього надмогильного пам'ятника.

Коло літературних взаємин Л. І. Глібова представлено упорядницями завдяки виявленим ними в архівах віршів-присвят: «Декому на догад. Олені Пчілці», уперше надрукованого в «Зорі» (1891), «Миколі Лисенку від чернігівців», «Nocturno. С. Ф. Русовій», (1893), «Ол. Ам. Тищинському», уперше опублікованих у «Зорі» (1893).

Одна з цінностей посібника полягає в тому, що він містить оригінальні тексти акровіршів із львівського дитячого журналу «Дзвінок»: «Що за птиця?» (1892), «Хто розмовляє?» (1893), «Хто бреше?» (1893). Привернуть увагу студентів акровірші про Л. Глібова, складені штучним інтелектом СНАТGPT (3 версія) 20 грудня 2023 р.

Варто зазначити, що подані в посібнику-антології віршовані загадки та відгадки до них, складені та оприлюднені Леонідом Глібовим у «Дзвінку» впродовж 1890 – 1893 рр., у жорстокий час імперських заборон, коли «не вільно було друкувати ніяких українських книжок до науки дітям чи дорослим». Загальновідомо, що загадки відіграють важливу роль у розумовому вихованні дитини і цінні тим, що сукупність відомостей про природу та людське суспільство дитина отримує у процесі активного мислення. Тож студенти-практиканти можуть використати загадки Л. Глібова як матеріал для уроків позакласного читання.

О. В. Бурко та С. М. Барабаш не тільки скрупульозно дібрали засадничі положення, що сприятимуть ефективному вивченню акровіршів, загадок, але й аргументують вибір тих чи тих методичних прийомів. Серед них є вдумливе читання та театралізація, під час яких студенти будуть уважнішими до слова, відчуватимуть його красу, розумітимуть значення слова в художній літературі. Цікава та корисна словникова робота – важливий складник розгадування загадок. Маленькі поетичні мініатюри допомагатимуть розвивати естетичні смаки дитини, навчатимуть помічати прекрасне, сприятимуть баченню різних предметів і явищ у житті.

Відзначаємо високий науковий рівень коментарів. Подано розшифрування криптонімів: Б. Г. [Борис Грінченко], П. Є. Тр-о [Петро Єфремов]. Це один із важливих результатів дослідного навчання, на нашу думку.

Переконані, що посібник-антологія О. В. Бурко та С. М. Барабаш сприятиме розвитку кмітливості, винахідливості, спостережливості та мисленню студентів, оскільки, крім пізнавальних та виховних функцій, твори Леоніда Глібова формують потребу знань та розуміння своєрідності тих чи тих життєвих явищ та цінностей, властивостей і якостей предметів.

Посібник викличе інтерес у тих читачів, хто цікавиться видатними особистостями України, та стане корисним дослідникам.

АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ



Присяжнюк Анастасія Андріанівна

(22. 12. 1894 (03. 01. 1895), м-ко Погребище Бердичівського пов. Київської губ., нині місто Вінницького р-ну Вінницької обл. – 08. 06. 1987, там само) – фольклористка, краєзнавиця, етнограф, педагог. Після закінчення двокласної школи працювала в економії, на цукроварні, потім в Одесі – на цукрозаводі та канатній фабриці. Брала участь у революційному русі, за що тричі була засуджена на різні терміни ув'язнення. Від 1917 р. працювала в школі; почала записувати фольклор. У 1920-х рр. налагодила зв'язок із Етнографічною

комісією, Кабінетом музичної етнографії АН України, безпосередньо з К. Квіткою. Описала погребищенське весілля з усіма обрядами й піснями, записала 150 ліричних пісень. Закінчила Кам'янець-Подільський інститут народної освіти (1930), навчалася в аспірантурі Київського університету. У 1930-х рр. зазнала репресій і до післявоєнного часу перебувала на засланні. Повернувшись додому, вчителювала в Погребищі. Після 2-ї світової війни збирала та упорядкувала близько 5 тис. пісень, значну кількість розповідних фольклорних творів (прислів'їв та приказок, загадок, голосінь, замовлянь, повір'їв тощо). У її доробку – історія Погребища (зокрема хроніки багатьох погребищенських родин); розвитку освіти, медичного обслуговування; походження місцевих імен, прізвищ і прізвиськ; опис народного харчування в Погребищі (250 страв); розвідка про квіти, лікарські рослини у народному побуті; дослідження подільської говірки; опис багатьох календарних та родинних обрядів; народний сонник та ін. Основний підсумок її життя – збірник «Пісні Поділля» (Київ, 1976). Значну кількість записів Анастасії Андріанівни опубліковано в різних томах серії «Українська народна творчість», що їх друкували від початку 1960-х рр. в Києві. Рукописні фольклористичні та етнографічні записи Анастасії Андріанівни зберігаються у фондах Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАНУ